

penzen, vigan foly az építés' munkája, s ben egyes gyónók' és imádkozók' susogásával munkás vésők' és kalapácsok' zörgése vegyül. E jelentésses „daru" századok óta áll s vigan int nemcsüggedésre; a régi daru mennyi által megüttetvén, a mostani 1819-ben állított föl; s e buzdító jelenség előítéletesen bár, de nem sikeretlenül, mindenkor kiűjtött s főtartott nem csüggedő hittel s reménnyel. És úgy látszik, a következés meg nem czáfolja e szent előítéletet. Most egész Németországban buzgón munkálkodó egyesületek (Dombau-Vereine) léteznek a nagy cél' előmozdítására s a művészeteket kedvelő porosz király is szívére vette a már édes atyja harmadik Fridrik Vilmos által gondjaiba fogadott szép vállalatot, s a már-már omladozni kellő nagy emléket megmenté a végpusztulástól. — Ha a németek ezen nemzeti nagy művet képesek lesznek befejezni: himni kezdek a német egységben.

(Folytatottik.)

LEVELEK EMILIAHOZ. *)

XLII LEVÉL.

BUDAPEST.

Rég hogy hallgat az írás, kedves Emiliám, ugy-e bizony? De Te már tudod, hogy nálam a mi halad nem marad. Azóta Slavoniában valék Vukovárt, levelem még ott vala elkezdve. Vukovár a Dunán túl fekszik szép helyen, teménytelen selyembogár- és igen szép nőemmel bír. Néhány filandákban, melyeket szemügyre vevék, mindketől volt alkalmam meggyőződni.

Ad vocem selyembogár, gróf Széchenyi Istrán ebben is dicséretes sőt bámulandó ipart tanúsíta. Szederfakertje czeni jöszágában (medlyet 1826-ban állíta) ma már annyira ment, — mint a nemes gróf selymről írott kis rőpiratában maga mondja — mikép e pillanatban 16 ezer szálon fölül részint fasorok, részint dőlőkre, részint csoportosan kiültetett szederfáknak, több mint 8000 öl bokornak, s mintegy 4000 folyó öl gyepek birtokában van, selymet készít, szederfáinak egy részét — leveleinek mázsáját körülbelül egy pengő forinttal — bérbe adá, évenként néhány ezer forintára csemétét adogat el, s még sokkal többet el tudna adni, ha saját kiültetési fogyasztásán túl elég maradna. Ezen ültetvényeket magam meg szemléltem, s mondhatom nem kevésbé szépítik és gazdagítják azok a különben is oly jeles czeni uradalom példás gazdaságát. Merkur korondra dús sikerrel a lelkes grófnak e nagyszerű kísérleteit, s a hon' nemtője védje őt biztos paizsával örökre. Slavoniában ilyen ültetvényekre szükség nincs. Ott a szederfa oly mennyiségben tenyészik, mint másutt a fűz, s alig hasz-

*) Kaleidoscop' sajtó alatti 5-ik kötetéből mutatványul.

mutatják föl egy része, mind a mellett is, hogy a cocon (selyemgubó) egyik nevezetesebb ágát teszi a parasztok gazdaságának. Ott tehát azon haszon, mely a fűk bérbeadásából járul más helyeken, teljesen elesik, s csupán a bogarak' tenyésztése után előállított selyemmenyiségben összpontosul. Ez nem fölötte nagy, s évenként változik. Vukovárt helyben tán három filanda létezik, több száz kezet elfoglaló.

A fíradhatlan szellemű és mindent, mi jó és hasznos, mi nagy és dicső forrón üléző lelkes Jósika báróné *) onnan vitetett le néhány ahhozértő nőszemélyt, a selyemtenyésztő társaság' részvényeken alapult cocontermesztőmenyét a kolosvári népkertben általa felállított filandában czélrészüléggel kezelendő. E magasb lelkű nőnek mit nem köszönhet már Erdély? Ő volt első, ki repaczkorgyárt, első kiterjedtebb selyemtenyésztést, derékasan jövedelmező, s csaknem az egész erdélyi katonaságot ellátó pokrócz- és más kelmekészítő intézetet létesítette: neki köszönheti Kolosvár a szegények' dologházát, a kisedővő intézeteket, úsziskolát, s az egyetlen sítáhelyt a népkertet, melyet olly soká nélkülözének. E lelkes urhölgy nemcsak honunkra, sőt a külföldre is elárasztja ritka szellemének sugárait. A néhai tudós Fessler és Jaquin urakkal, míg éltenek, megmenszünő levelezést folytatja, **) miként jelenleg a francia archaeologiai szak' tudós elnöke a párisi híres Lajare ur által a hódolat' és méltánylat' leghizelgőbb jeleivel tiszteltetik. Hogy a fűvészetben európai neve van, azt neked kedves Milim szükségtelen mondanom, ki éppen úgy ismered, mint én, e lelkes nő által fölfedezett érdekes növényt, mellynek a híres Jaquin adta neve: *Syringa Jósikaea*. Ugy van ugy, kedves Emiliám, ha a lelkes asszony véletlenül férfinak születik, Erdély Széchenyije vált volna belőle. S mégis, (ki gondolná hogy a gyöngye nem sincs mentesítve irigység' fondorkodásitól?) e tiszteltreméltó asszony, miként rokonlelkű szellemfitárja, éppen olly kevésbé kerülheté ki nem egyszer a gyanúsító agyarkodás' vagy a gúnyker' tegzéből nemes szívének irányzott mérges nyilvesszőket. Mint természetny kókuszfa, mely a tenger' közepén emelkedett szirttetőn annál gazdagabban hinti el drága gyümölcseit, minél dühösben zúg a fergeteg: ugy a magasb erény is fölemelkedve az életpálya' szirtjei fölött, mennél megtámadottabb, mennél vészterheltebb, annál dúsabban szórja áldásait az emberekre.

Il est grand, il est beau de faire des ingrats! ***)

(Folytatni fogjuk.)

*) szül. g. Csáki Rozália.

**) Remélem némely napjának egyétől, hogy bírándani fogom ma holnap ezen érdekes levelezést, a lelkes grófné' számos tisztelt és hódolóival alkalom szerint majd közlem.

***) Voltaire.